

fémphár kerámiautáztatának töredékes példánya, valamint egy késő középkori kályhacsempe, amelynek stilizált, benyomott díszítése a gótikus áttört kályhacsempek mintakincsét idézi.

A leletanyag a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban kerül elhelyezésre és feldolgozásra.

A feltárást a Göcseji Múzeum pénzügyi keretéből, valamint pölöskei vállalkozások szponzori hozzájárulásával végeztük.

KVASSAY JUDIT

155. Sajószentpéter, Kiskassa – Szent Péter plébániatemplom

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) *Á; Kk*

Az építkezést előkészítő földmunkák során előkerült föld alatti épületmaradványok valamint Árpád-kori sírok leletmentését 1995-ben a miskolci Herman Ottó múzeum kezdte el, Wolf Mária vezetésével. Az 1995-ben abbamaradt leletmentést 1999. 06. 2. és 12. napja között folytattuk. A feltárást során az építési telek északi felében feltáratlanul maradt 4,5 × 10 méteres területet kutattunk. Ezen a területen előkerültek a Wolf Mária által már korábban megtalált Árpád-kori valamint egy 15. századi templom alapfalainak további szakaszai. A korábbi templom fala mellett feltártunk két sírt, az egyikben S-végű hajkarikával.

A késő középkori templom falai a feltárt terület északi szomszédságában lévő telekre is átnyúlnak.

A feltárt leletanyag a miskolci Herman Ottó Múzeumba került.

PUSZTAI TAMÁS

156. Salgótarján, Salgóvár

(Nógrád megye) *Kk*

A várhegy oldalának és lábának átkutatása az 1997-es dózerolás által letúrt, esetleges újabb reneszánsz faragványok után nem járt számottevő eredménnyel. Csak meghatározhatatlanságig felaprózódott darabok, illetve egy kézi malom töredéke került elő.

MAJCHER TAMÁS

157. Sárrétudvari, Órhalom

(Hajdú-Bihar megye) *R*

Az 1986–1989 között végzett kutatásokat folytattuk. Előkerült egy rézkor végi, ÉNy-DK-i tájolású zsugorított sír, az első halom alapjába ásva (12. számú). Melléklete nem volt. A kurgán Ny-i oldalán a sírral azonos mélységben feltártunk egy állatcsontokat tartalmazó, feltehetően a halotti szertartáshoz tartozó objektumot. A kurgán feltárása befejeződött.

M. NEPPER IBOLYA – DANI JÁNOS

158. Sé-Doberdó

A részletes jelentést lásd a 63–75. oldalon.

(Vas megye) *R; V; LT; Ró; A; Á*

ILON GÁBOR – SOSZTARITS OTTÓ –
OROSS KRISZTIÁN – MOLNÁR ATTILA

159. Szabadbattyán

(Fejér megye) *Ró*

Szabadbattyán határában tovább folytatódott a Sárvíz Malom-csatorna bal partján fekvő 4. századi épület feltárása. A közel 13000 m² alapterületű épületből több mint 3500 m² került az ásatás során felszínre. Ebben az évben a kutatás az É-i traktust és annak keleti felét, a K-i és Ny-i szárny, a peristylum É-i részét érintette. Az északi oldalon előkerült e korábban már ismert nyitott folyosó folytatása, végén egy tegulákból épített medencével, a folyosón kívül vízvezető csatornával, vízvezetékkel, újabb, rossz állapotban megmaradt terrazzo padlójú helyiség, egy korábbi, a 4. századi szint alatti, eddig még ismeretlen épülethez tartozó K-Ny irányú falmaradvány, egy nagy méretű terem – alatta korábbi kiszedett falakkal –, és későbbi, 5. századi nyomokkal. A K-i és Ny-i traktusban több helyiséget tártunk fel, melyek egy részének falait kiszedték, járósintjét elszántották. A Ny-i oldalon a felszínre hozott teremsort nagyméretű épített lábazatok kísérték, előttük vízvezeték. A teremsor alatt, egy korábbi épület apszisa bontakozott ki. A peristylum falfestményeinek bontását, kiemelését folytattuk. A nyugati oldalon a 30–50 cm magasan, kb. 7 m hosszan álló lábazati freskó egy részének – 3,5 m és 1 m szakasz –, rossz állapota miatt a levételére is sor került. A több száz m² kiemelt, többnyire geometrikus díszítésű falfestmény töredékek között nagy méretű madárfej, festett felirat is található. A keleti traktus egyik helyiségében a padlóról 267 db-ból álló, 4. századi éremlelet került elő.

Az ásatáson részt vett: Nagy Mirtill, Pásztókai Szeőke Judit, Somogyi Zsolt egyetemi hallgató, ifj. Bóna István, Haraszi Gabriella, Késmárky Rita restaurátor.

NÁDORFI GABRIELLA

160. Szászvár, Vár

(Baranya megye) *Á; Kk; Kú*

Az 1998. évi ásatás egy jelentős részében leletmentést végeztünk a palotaépület víztelenítési munkáival kapcsolatban és a csapadékvíz árkanak kiásása során. Ez utóbbi munka során sikerült feltárnunk a nyugati török várfal déli folytatásának egy kis szakaszát, valamint tisztázni a középkori várfal DNy-i sarokcsatlakozását. Ez a DNy-i sarok gondosan falazott kváderekből

épített volt. A sarokhoz egy későbbi építési periódus során, egy D-i irányba futó 1 m szélességű falat építettek, amely törtkőből készült.

A nyugati oldalon, a palotaépület ÉNy-i sarkától Ny-i irányú középkori várfal további folytatását tártuk fel egy kis szakaszon, a török várfalon kívüli területen. Visszabontva alapozták rá a török várfalat.

Az előző évben megtaláltuk a vár román kori É-i várfalának egy kis szakaszát. Ez évben feltártuk a fal lábazati kiülését és az alapozás síkját, valamint nyugati folytatásának egy kis részletét. A fal ezen a részen több mint 2 m magasan áll a középkori szint fölött.

A fent említett románkori várfal ÉNy-i sarkát egy kör alaprajzú saroktorony zárja le.

Az ásatás során feltűnően kevés mázatlan kerámia került elő az alsóbb rétegekből, faragott kőanyagot pedig nem leltünk.

A munkát az OMvH hitelkeretéből és a „Középkori Egyetem Alapítvány” közreműködésével végeztük.

Munkatárs: Füzér Róbertné, Szijártó Kálmán
G. SÁNDOR MÁRIA – GERŐ GYÓZÓ

161. Szekszárd, Szőlőhegy

(Tolna megye) *Kk*

Földkitermelés során Szekszárd déli határában egy 18–19. századi csontvázat és két 14–15. századi kemencét bolygattak meg, amelyeket feltártunk.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR

162. Szendrő, Várhegy

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) *Kú*

Folytattuk a felsővár tavaly megkezdett feltárását. Az ásatást Szendrő város önkormányzata finanszírozta.

Feltártuk a DK-i bástya déli és keleti homlokfalát, valamint részben az északi és nyugati szárnyfalakat. Megállapítottuk, hogy a bástya déli és nyugati oldalát a 17. század utolsó harmadában átépítették. Az átépítés szintén tört mészkőből készült: a homlokfal vastagsága 270 cm, a középütt belső támpillérral erősített nyugati szárnyfal mindössze 150 cm szélességű.

A belsővárat 3 kutatóárokkaal vizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy a belsővár dombja mesterséges feltöltés. Ezt 220 cm vastag sokszögű falazat vette körül. Megtalláltuk a belsővár körüli külső járósínt és az egykor a belsővár közepén állt torony maradványait. A torony sokszögű alaprajzú volt (korabeli ábrázolások szerint nyolcszögű), a feltöltésbe süllyesztett pincéjének falait helyenként az utolsó kősorig kiszédték. A toronyhoz bejáratí építmény csatlakozott, melynek részben kiszédtett alapfalát megtaláltuk. A leletanyagban nincs biztosan a 16. század közepe elé keltezhető tárgy, így nagy

valószínűséggel állítható, hogy a Bebek család szendrői vára nem a Várhegyen állt. A leletanyagból megemlítenők a vas ágyúgolyók, 2 csont késnyél, vas fogó, kályhacsempe-töredékek.

TOMKA GÁBOR

163. Sente, Homokbánya

(Nógrád megye) *Ú*

18–19. századi temető egy sírjának leletmentése történt. A falu lakói török temetőként tartják számon a lelőhelyet. A bányafalban jelentkező sírnak a fejrésze már megsemmisült. A kibontott, valószínűleg női váz melléklete egyszerű fagyöngyökből összeállított olvasó, kisméretű bronz feszülettel. A sírban megfigyelhető volt a koporsó famaradványa is.

A munkában részt vett: Veres György restaurátor.
MAJCHER TAMÁS

164. Szécsény, Forgách-kastély

(Nógrád megye) *Kk; Kú*

A külső ivóvíz-vezeték cseréjéhez kapcsolódó leletmentés, illetve helyszíni felügyelet a régi vezeték nyomvonalán jelentkező, a középkori várkastélyhoz és a barokk kastélyhoz kapcsolódó objektum-részletek dokumentálására szorítkozott. (Az 1974–1975-ben végzett feltárások az akkor már lehelyezett közművek környezetére nem terjedtek ki.) A kastély nyugati szárnya előtt egy, valószínűleg a déli belső várfalhoz ragasztott, a 18. század elején épített épület sovány homokhabarcsba rakott falait figyeltük meg. A falvastagság 50 és 70 cm között változott. A nyugati rizalit előtt egy, a közművekkel erősen rongált, legalább 180 cm széles kőfal volt megfigyelhető. A fal fölött 16–17. századi leletekkel datált humuszos hulladék réteg húzódott. A nyugati kertbe futó vezeték két, a vár nyugati szárnyához tartozó kőfalat vágott át. A munka kapcsán az 1974–1975-ös ásatások összesítő alaprajzára kerültek az újabb részletek és a felmérhető működő, vagy korábban kiiktatott közművek is.

MAJCHER TAMÁS

165. Székesfehérvár, Fő u. 2.

(Fejér megye) *Ú*

A telek tulajdonosa 1698-ban Haas János Henrik volt, 1712-ben úgy említi az ingatlant, hogy a tulajdonos maga építette, ez évi használatbavételét követően. 1727-ben Daróczi Ferenc Tolna megye alispánjának tulajdonában volt.

A ház azonban – mint az első látásra megállapítható – nem egységes építmény. Egyes részletei alapján (földszinti ajtó- és ablakkeretek, pince) a 18. század